

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

19 aprilie 2018*

„Trimitere preliminară – Contracte de achiziții publice de servicii – Servicii de sănătate și servicii de asistență socială – Atribuire contrară normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice – Necesitatea de a respecta principiile transparenței și egalității de tratament – Noțiunea interes transfrontalier cert – Directiva 92/50/CEE – Articolul 27”

În cauza C-65/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), prin decizia din 7 iunie 2016, primită de Curte la 6 februarie 2017, în procedura

Oftalma Hospital Srl

împotriva

Commissione Istituti Ospitalieri Valdesi (CIOV),

Regione Piemonte,

cu participarea:

Azienda Sanitaria Locale di Torino (TO1),

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul C. Vajda, președinte de cameră, domnul E. Juhász (raportor) și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Oftalma Hospital Srl, de M. Moretto și de P. Bianco, avocați;
- pentru Regione Piemonte, de M. Scisciòt, avocat;

* Limba de procedură: italiana.

- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de F. Sclafani, avvocato dello Stato;
 - pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara și de A. Tokár, în calitate de agenți,
- având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii (JO 1992, L 209, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 50), astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1997 (JO 1997, L 328, p. 1) (denumită în continuare „Directiva 92/50”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Oftalma Hospital Srl (denumită în continuare „Oftalma”), pe de o parte, și Commissione Istituti Ospitalieri Valdesi (CIOV) (Comisia Unităților Spitalicești Valdeziene, Italia) și Regione Piemonte (regiunea Piemont, Italia), pe de altă parte, în legătură cu remunerarea unor prestații constând în îngrijiri medicale efectuate de Oftalma în temeiul unui contract încheiat cu CIOV (denumit în continuare „contractul în cauză”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 92/50

- 3 Titlul II din Directiva 92/50 definește o așa-numită aplicare „pe două niveluri”. În temeiul articolului 8, contractele care au ca obiect servicii enumerate în anexa I A la această directivă se atribuie în conformitate cu dispozițiile titlurilor III-VI din aceasta, adică în conformitate cu articolele 11-37 din directiva menționată. În schimb, potrivit articolului 9 din aceeași directivă, „[c]ontractele care au ca obiect servicii enumerate în anexa I B se atribuie în conformitate cu dispozițiile articolelor 14 și 16”.
- 4 Articolul 14 din Directiva 92/50 figurează în titlul IV din aceasta, care privește normele comune în domeniul tehnic.
- 5 Articolul 16 din directiva menționată, care face parte din titlul V din aceasta, intitulat „Normele comune de publicitate”, prevede la alineatul (1) că autoritățile contractante care au atribuit un contract de achiziții publice sau care au organizat un concurs transmit Oficiului pentru Publicații al Uniunii Europene un anunț cu privire la rezultatele procedurii de atribuire.
- 6 Articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50 prevede:
„Atunci când autoritățile contractante atribuie un contract prin procedura de negociere, în cazurile prevăzute la articolul 11 alineatul (2), numărul candidaților admiși la negociere nu poate fi mai mic de trei, cu condiția să existe un număr suficient de candidați corespunzători.”
- 7 Anexa I B la această directivă enumeră o serie de categorii de servicii, printre care figurează, în categoria 25, serviciile de sănătate și serviciile de asistență socială.

Directiva 2004/18/CE

- 8 În temeiul articolelor 20 și 21 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO 2004, L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116), contractele care au ca obiect serviciile prevăzute de anexa II A se atribuie în conformitate cu articolele 23-55 din aceasta, în timp ce atribuirea contractelor care au ca obiect serviciile prevăzute în anexa II B la directiva menționată se realizează exclusiv în conformitate cu articolul 23 și cu articolul 35 alineatul (4) din aceasta din urmă.
- 9 Anexa II B la aceeași directivă enumeră o serie de categorii de servicii, printre care figurează, în categoria 25, serviciile de sănătate și serviciile de asistență socială.
- 10 Articolul 82 din Directiva 2004/18, intitulat „Abrogări”, prevede în special că Directiva 92/50 se abrogă de la 31 ianuarie 2006 și că trimiterile la această directivă se interpretează ca trimiteri la Directiva 2004/18.

Dreptul italian

- 11 Decreto-legislativo n. 157 – Attuazione della direttiva 92/50/CEE in materia di appalti pubblici di servizi (Decretul legislativ nr. 157 de punere în aplicare a Directivei 92/50/CEE privind contractele de achiziții publice de servicii) din 17 martie 1995 (supliment ordinar la GURI nr. 104 din 6 mai 1995), în versiunea aplicabilă la data faptelor din cauza principală (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 157/95”), prevede la articolul 3:

„1. Contractele de achiziții publice de servicii sunt contracte cu titlu oneros, încheiate în scris între un prestator de servicii și o autoritate contractantă menționată la articolul 2 privind prestarea serviciilor care figurează în anexele 1 și 2.

2. Pentru contractele de achiziții de servicii menționate în anexa 2 și cele în cazul cărora valoarea respectivelor servicii este mai mare decât valoarea serviciilor enumerate în anexa 1, prezentul decret se aplică numai articolului 8 alineatul 3, articolului 20 și articolului 21.”

- 12 Articolul 7 din acest decret legislativ prevede la alineatul 1:

„Contractele din prezentul decret pot fi atribuite, după publicarea unui anunț de participare, în următoarele cazuri:

- a) în cazul unor oferte nereglementare depuse în urma unei cereri de ofertă, a unei cereri de ofertă restrânse sau a unei licitații deschise ori în cazul unor oferte considerate inacceptabile în temeiul dispozițiilor articolului 11, ale articolului 12 alineatul 2, ale articolelor 18, 19 și 22-25, cu condiția ca condițiile contractului să nu fie modificate substanțial; autoritățile contractante publică, în acest caz, un anunț de participare, cu excepția situației în care acestea admit în procedura de negociere toate întreprinderile care îndeplinesc criteriile prevăzute la articolele 11-16 și care, în cursul procedurilor menționate mai sus, au depus oferte conforme cu cerințele formale ale procedurii de achiziții;
- b) în cazuri excepționale, în care este vorba despre servicii a căror natură sau ale căror riscuri nu permit stabilirea prealabilă și globală a prețului;

c) în cazul în care, prin natura serviciilor care fac obiectul contractelor, mai ales dacă aceste servicii sunt de natură intelectuală sau intră în categoria 6 din anexa 1, este imposibil să se determine cu suficientă precizie specificațiile contractelor pentru ca acestea să fie atribuite prin alegerea celei mai bune oferte în conformitate cu normele privind procedurile deschise sau restrânse.”

13 Articolul 22 din decretul legislativ menționat prevede la alineatul 3:

„În procedura de atribuire directă deschisă în temeiul articolului 7 alineatul 1, numărul candidaților nu poate fi mai mic de trei, cu condiția să existe un număr suficient de candidați corespunzători.”

14 Anexa 2 la Decretul legislativ nr. 157/95 menționează, la punctul 25 din aceasta, „Serviciile de sănătate și serviciile de asistență socială”.

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 Prin contractul în cauză din 2 ianuarie 1999, modificat prin actul adițional din 2004 prin care Oftalma renunța la dreptul de a utiliza procedura somației de plată, CIOV a încredințat Oftalma prestarea de servicii specializate în oftalmologie la centrul oftalmologic al Ospedale evangelico valdese di Torino (Spitalul Evanghelic Valdezian din Torino, Italia).

16 La 21 aprilie 2005, Tribunale di Torino (Tribunalul Torino, Italia) a dispus obligarea CIOV și a regiunii Piemonte la plata către Oftalma a sumei de 1 727 886,36 euro, majorată cu dobânzi, cu titlu de remunerație pentru servicii de îngrijiri medicale prestate în cursul anului 2004.

17 CIOV și regiunea Piemonte au formulat, fiecare, o opoziție împotriva acestei somații de plată la Tribunale di Torino (Tribunalul Torino). În cursul acestui proces, regiunea Piemonte a invocat în special nulitatea contractului în cauză, în măsura în care, în opinia sa, acesta fusese încheiat cu încălcarea procedurilor privind atribuirea contractelor de achiziții publice, astfel cum sunt reglementate prin Decretul legislativ nr. 157/95.

18 Prin hotărârea din 5 decembrie 2007, Tribunale di Torino (Tribunalul Torino) a respins opozițiile formulate de CIOV și de regiunea Piemonte și, în consecință, a admis cererile formulate de Oftalma.

19 Înainte de acest prim proces, Oftalma introdusese, în anul 2004, o acțiune la Tribunale di Torino (Tribunalul Torino) având ca obiect obligarea CIOV și a regiunii Piemonte la plata către aceasta a sumei de 1 226 535,07 euro, cu titlu de ajustare pe baza tarifelor aplicabile prestațiilor de îngrijiri medicale oferite în anii 2002 și 2003, precum și în primul semestru al anului 2004.

20 Prin hotărârea din 9 octombrie 2007, Tribunale di Torino (Tribunalul Torino) a respins acțiunea formulată de Oftalma.

21 Oftalma și regiunea Piemonte au declarat apel împotriva celor două hotărâri citate anterior.

22 După conexarea acestor două proceduri, Corte d'appello di Torino (Curtea de Apel Torino, Italia) a declarat nul contractul în cauză, prin hotărârea din 7 iunie 2010, și a obligat, în consecință, Oftalma la restituirea sumelor plătite în executarea somației de plată.

23 Această instanță a considerat că contractul în cauză a fost încheiat cu încălcarea Directivei 92/50 și a Decretului legislativ nr. 157/95, care o transpusesse, întrucât încheierea contractului nu a fost precedată de o invitație la o procedură concurențială de ofertare, deși CIOV era, în temeiul articolului 2 din Decretul legislativ nr. 157/95, interpretat în lumina articolului 1 din Directiva 92/50, un organism de drept public având calitatea de autoritate contractantă.

- 24 Oftalma a formulat recurs la instanța de trimitere, Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), împotriva acestei hotărâri.
- 25 În această privință, instanța de trimitere arată în special că articolul 3 alineatul 2 din Decretul legislativ nr. 157/95, la fel ca Directiva 92/50, nu impune o procedură de publicitate și o procedură concurențială de ofertare înainte de încheierea contractelor având ca obiect prestații de sănătate, iar acest decret legislativ nu prevede în mod expres nici că atribuirea unor astfel de contracte este supusă respectării principiilor eficacității, imparțialității, egalității de tratament și transparenței.
- 26 Această instanță are îndoieli cu privire la temeinicia jurisprudenței instanțelor administrative italiene potrivit căreia contractele de prestări de servicii de sănătate, deși nu intră în mod direct sub incidența reglementării aplicabile în materie de contracte de achiziții publice de servicii, sunt totuși supuse unei convocări prealabile la licitație, chiar și informală, în aplicarea normelor generale de drept intern și a principiilor de drept al Uniunii care rezultă din articolele 49, 56 și 106 TFUE.
- 27 Instanța de trimitere constată însă că articolul 22 alineatul 3 din Decretul legislativ nr. 157/95, care transpune articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50, prevede că, chiar și în cazurile de licitație restrânsă, numărul candidaților nu poate fi mai mic de trei. Deși subliniază că aceste dispoziții au vocația de a se aplica contractelor de achiziții de servicii supuse în totalitate dispozițiilor directivei menționate, aceasta arată totuși că o astfel de dispoziție națională „ar putea fi considerată expresia unui principiu cu caracter general”, a cărui aplicare s-ar extinde și la prestările de servicii care sunt supuse acestora numai parțial. Potrivit aceleiași instanțe, o astfel de interpretare ar fi conformă cu obiectivele Directivei 92/50, care constau în realizarea pieței interne printr-o bună coordonare a procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii.
- 28 Instanța de trimitere adaugă că această interpretare este conformă cu unul dintre obiectivele Directivei 92/50, care este de a uniformiza normele de atribuire a contractelor cu cele referitoare la contractele de achiziții de bunuri sau lucrări. În această privință, instanța de trimitere subliniază că atât Directiva 71/305/CEE a Consiliului din 26 iulie 1971 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări (JO 1971, L 185, p. 5), astfel cum a fost modificată prin Directiva 89/440/CEE a Consiliului din 18 iulie 1989 (JO 1989, L 210, p. 1), cât și Directiva 93/36/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de bunuri (JO 1993, L 199, p. 1) impun autorităților contractante să asigure o concurență reală, inclusiv în procedurile negociate.
- 29 Această instanță observă că supunerea contractelor de achiziții de servicii de sănătate unor astfel de obligații este conformă cu jurisprudența Curții, potrivit căreia principiile fundamentale din Tratatul FUE sunt aplicabile contractelor de achiziții de servicii excluse din domeniul de aplicare al Directivei 92/50.
- 30 În aceste condiții, Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 9 din Directiva [92/50], potrivit căruia contractele care au ca obiect serviciile prevăzute în anexa I B [la aceasta] se atribuie în conformitate cu articolele 14 și 16 [din directiva menționată], trebuie interpretat în sensul că aceste contracte rămân în orice caz supuse principiilor libertății de stabilire, liberei prestări a serviciilor, egalității de tratament, interdicției privind discriminarea pe motiv de cetățenie sau naționalitate, transparenței și nediscriminării prevăzute la articolele 49, 56 și 106 TFUE?

- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, articolul 27 din Directiva 92/50, potrivit căruia, în cazul atribuirii printr-o procedură de negociere, numărul candidaților admiși la negociere nu poate fi mai mic de trei, cu condiția să existe un număr suficient de candidați care îndeplinesc cerințele, trebuie interpretat în sensul că acesta se aplică și contractelor de achiziții publice care au ca obiect serviciile prevăzute în anexa I B la directivă?
- 3) Articolul 27 din Directiva 92/50, potrivit căruia, în cazul atribuirii printr-o procedură de negociere, numărul candidaților admiși la negociere nu poate fi mai mic de trei, cu condiția să existe un număr suficient de candidați care îndeplinesc cerințele, se opune aplicării unei reglementări naționale care, pentru contractele de achiziții publice încheiate anterior adoptării Directivei [2004/18] și care au ca obiect serviciile prevăzute în anexa I B la Directiva 92/50, nu asigură deschiderea spre concurență în cazul adoptării procedurii de negociere?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 31 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, atunci când atribuie un contract de achiziții publice de servicii care intră în domeniul de aplicare al articolului 9 din Directiva 92/50 și care, în consecință, este, în principiu, supus numai articolelor 14 și 16 din această directivă, autoritatea contractantă este totuși obligată să respecte normele fundamentale și principiile generale ale Tratatului FUE, în special principiile egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, precum și obligația de transparență care decurge din acestea.
- 32 Potrivit articolului 9 din Directiva 92/50, „[c]ontractele care au ca obiect servicii enumerate în anexa I B se atribuie în conformitate cu dispozițiile articolelor 14 și 16”. Aceste articole conțin obligații referitoare la specificațiile tehnice ale unui contract și, respectiv, la trimiterea unui anunț privind rezultatele procedurii de atribuire a unui contract.
- 33 În această privință, Curtea a statuat că, atunci când contractele privesc servicii cuprinse în această anexă I B, autoritățile contractante nu sunt ținute decât de obligațiile care constau în a defini specificațiile tehnice prin raportare la standarde naționale de transpunere a unor standarde europene care trebuie să figureze în documentele generale sau contractuale specifice fiecărui contract și în a trimite la Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene un anunț privind rezultatele procedurii de atribuire a acestor contracte (Hotărârea din 17 martie 2011, Strong Segurança, C-95/10, EU:C:2011:161, punctul 34).
- 34 Curtea a statuat de asemenea că clasificarea serviciilor în anexele I A și I B la Directiva 92/50 este conformă cu sistemul instituit de directiva menționată care prevede o aplicare pe două niveluri a dispozițiilor acesteia din urmă (Hotărârea din 17 martie 2011, Strong Segurança, C-95/10, EU:C:2011:161, punctul 33 și jurisprudența citată).
- 35 Curtea a indicat astfel că legiuitorul Uniunii a prezumat că contractele privind serviciile cuprinse în anexa I B la Directiva 92/50, ținând seama de natura lor specifică, nu prezintă *a priori* un interes transfrontalier suficient încât să poată justifica atribuirea lor pe calea unei proceduri de cerere de ofertă menite să permită întreprinderilor din alte state membre să ia cunoștință de anunțul de participare și să depună o ofertă (Hotărârea din 17 martie 2011, Strong Segurança, C-95/10, EU:C:2011:161, punctul 35 și jurisprudența citată).

- 36 Cu toate acestea, Curtea a considerat că astfel de contracte, în cazul în care prezintă un interes transfrontalier cert, sunt supuse normelor fundamentale și principiilor generale ale Tratatului FUE, în special principiilor egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, precum și obligației de transparență care decurge din acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 martie 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, punctul 35 și jurisprudența citată). Fără a impune neapărat organizarea unei proceduri de cerere de ofertă, obligația menționată implică asigurarea unui nivel de publicitate adecvat, care să permită, pe de o parte, exercitarea concurenței și, pe de altă parte, controlul imparțialității procedurii de atribuire (Hotărârea din 13 noiembrie 2008, *Coditel Brabant*, C-324/07, EU:C:2008:621, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 37 În absența unor împrejurări speciale, a căror existență nu reiese din dosarul de care dispune Curtea, aprecierea existenței unui interes transfrontalier cert trebuie să se efectueze, din motive de securitate juridică, la data atribuirii contractului de achiziții publice în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea din 10 noiembrie 2005, *Comisia/Austria*, C-29/04, EU:C:2005:670, punctul 38). În această privință, faptul că, în cauza principală, un act adițional la contractul în cauză a fost încheiat ulterior nu este de natură să modifice data la care trebuie apreciată existența unui astfel de interes, în cazul în care un astfel de act adițional nu este de natură să modifice în mod substanțial structura generală a contractului, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.
- 38 Revine instanței de trimitere obligația de a efectua o apreciere detaliată a tuturor elementelor pertinente privind piața în cauză pentru a verifica existența unui interes transfrontalier cert la data atribuirii contractului în discuție în litigiul principal.
- 39 În această privință, trebuie subliniat că, la momentul examinării, existența unui interes transfrontalier cert nu poate fi dedusă ipotetic din anumite elemente care, considerate în mod abstract, ar putea constitui indicii în acest sens, ci trebuie să reiasă în mod pozitiv dintr-o apreciere concretă a condițiilor contractului în discuție în litigiul principal. Acest lucru înseamnă că nu se poate considera că un interes transfrontalier cert se constituie pe baza unor elemente care nu exclud existența sa, ci acesta trebuie considerat astfel atunci când caracterul său transfrontalier este dovedit pe baza unor elemente obiective și concordante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2016, *Tecnoedi Costruzioni*, C-318/15, EU:C:2016:747, punctul 22).
- 40 Curtea a statuat deja că ar putea constitui criterii obiective de natură să indice existența unui interes transfrontalier cert cuantumul semnificativ al contractului în cauză coroborat cu locul de executare a lucrărilor sau cu caracteristicile tehnice ale contractului și cu caracteristicile specifice ale produselor vizate. În acest context, se poate ține seama și de existența unor plângeri formulate de operatori situați în alte state membre decât cel al autorității contractante, cu condiția să se verifice că acestea sunt reale, iar nu fictive (Hotărârea din 6 octombrie 2016, *Tecnoedi Costruzioni*, C-318/15, EU:C:2016:747, punctul 20 și jurisprudența citată). În plus, împrejurarea că, la data atribuirii contractului în discuție în litigiul principal, servicii de sănătate similare fuseseră sau nu fuseseră deja asigurate de entități stabilite în alte state membre poate constitui de asemenea un element care trebuie luat în considerare.
- 41 Trebuie amintit totuși că, în ceea ce privește, mai exact, activitatea sanitară, Curtea a considerat, în cadrul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, că interesul transfrontalier cert nu era stabilit pe baza simplului fapt că contractele de achiziții în cauză aveau o valoare economică importantă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2010, *Comisia/Germania*, C-160/08, EU:C:2010:230, punctele 18, 54 și 123).
- 42 Or, în speță, astfel cum a arătat Oftalma în observațiile sale scrise, trebuie să se constate că decizia de trimitere nu conține niciun element care ar putea indica faptul că contractul în discuție în litigiul principal prezenta un interes transfrontalier cert la data atribuirii sale.

- 43 În ipoteza în care existența unui interes transfrontalier cert ar fi însă demonstrată și, în consecință, lipsa de transparență ar fi putut provoca o diferență de tratament în detrimentul întreprinderilor situate într-un alt stat membru decât cel al autorității contractante, o astfel de diferență de tratament poate fi justificată prin împrejurări obiective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino” și alții, C-113/13, EU:C:2014:2440, punctul 52, precum și jurisprudența citată).
- 44 În ceea ce privește o astfel de justificare, Oftalma invocă, în observațiile sale scrise, punctul 57 din Hotărârea din 11 decembrie 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino” și alții (C-113/13, EU:C:2014:2440), în care Curtea a decis că obiectivul care constă în a menține, pentru motive de sănătate publică, un serviciu medical și spitalicesc echilibrat și accesibil tuturor se poate de asemenea încadra în una dintre derogările justificate de motive de sănătate publică.
- 45 Revine instanței de trimitere, ținând seama de jurisprudența amintită la cele două puncte anterioare, sarcina de a examina, în ipoteza în care existența unui interes transfrontalier cert ar fi dovedită, dacă atribuirea contractului în discuție în litigiul principal era justificată.
- 46 În lumina tuturor considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că, atunci când atribuie un contract de achiziții publice de servicii care intră în domeniul de aplicare al articolului 9 din Directiva 92/50 și care, în consecință, este, în principiu, supus numai articolelor 14 și 16 din această directivă, o autoritate contractantă este obligată să respecte normele fundamentale și principiile generale ale Tratatului FUE, în special principiile egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, precum și obligația de transparență care decurge din acestea, cu condiția ca, la data atribuirii sale, un astfel de contract să prezinte un caracter transfrontalier cert, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.
- 47 În plus, în aceeași ipoteză, Oftalma se opune pretențiilor regiunii Piemonte și CIOV, făcând referire la principiul *nemo auditur propriam turpitudinem allegans*. Aceasta afirmă că, dacă încheierea acordului încheiat cu aceasta ar fi ilegală, respectiva nelegalitate este imputabilă regiunii Piemonte și CIOV. Aceasta arată în plus că respingerea remunerării serviciilor sale prestate în mod eficient și regulat ar conferi CIOV un avantaj necuvenit.
- 48 În această privință, trebuie să se constate că astfel de principii trebuie apreciate de instanța de trimitere în cadrul aplicării dreptului național.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 49 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50 trebuie interpretat în sensul că se aplică contractelor de achiziții publice de servicii menționate în anexa I B la această directivă.
- 50 Trebuie să se arate că, prin adoptarea articolului 9 din Directiva 92/50, legiuitorul Uniunii a prevăzut în mod expres că numai articolele 14 și 16 din această directivă erau aplicabile serviciilor care figurează în anexa I B. În lipsa oricărei indicații contrare, trebuie să se considere că acest lucru este valabil chiar și în cazul în care un contract de achiziții publice având ca obiect un astfel de serviciu prezintă un interes transfrontalier cert.
- 51 În consecință, a supune serviciile care figurează în anexa I B la Directiva 92/50 altor articole decât cele la care face trimitere în mod expres articolul 9 din această directivă ar conduce la o interpretare contrară modului de redactare a acestui articol și ar fi contrar intenției legiuitorului Uniunii.

- 52 Rezultă că obligațiile care decurg din articolul 27 alineatul (3) din directiva menționată nu se aplică unui contract de achiziții care privește un serviciu care figurează în anexa I B la aceasta, chiar dacă prezintă un interes transfrontalier cert.
- 53 Astfel, respectarea normelor fundamentale și a principiilor generale ale Uniunii, precum și a obligațiilor care decurg din acestea, astfel cum a fost recunoscut, în ceea ce privește contractele de achiziții publice care prezintă un interes transfrontalier cert, în jurisprudența citată la punctul 36 din prezenta hotărâre, nu implică, în sine, admiterea unui număr minim de candidați în cadrul unei proceduri de negociere cum este cea menționată la respectivul articol 27 alineatul (3).
- 54 La aceasta se adaugă faptul că a adopta o interpretare potrivit căreia, în prezența unui interes transfrontalier cert, articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50 ar avea vocația de a se aplica într-o cauză precum litigiul principal ar putea conduce la aplicarea, în privința contractelor de servicii care intră sub incidența anexei I B la Directiva 92/50, a altor dispoziții din această directivă care sunt aplicabile numai serviciilor enumerate în anexa I A la aceasta, ceea ce ar risca să priveze de orice efect util distincția care există între serviciile din anexa I A și cele care intră sub incidența anexei I B la directiva menționată (a se vedea în acest sens, în ceea ce privește anexele II A și II B la Directiva 2004/18 care corespund anexelor I A și I B la Directiva 92/50, Hotărârea din 17 martie 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, punctul 42).
- 55 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50 trebuie interpretat în sensul că nu se aplică contractelor de achiziții publice de servicii care intră sub incidența anexei I B la această directivă.

Cu privire la limitarea în timp a efectelor hotărârii care se va pronunța

- 56 În observațiile sale, Oftalma solicită Curții, în ipoteza în care normele fundamentale și principiile generale ale Uniunii, precum și obligația de transparență care decurge din acestea ar fi interpretate în sensul că atribuirea unui contract precum cel în discuție în litigiul principal trebuie să fie precedată de un grad adecvat de publicitate în cazul în care acest contract prezintă un interes transfrontalier cert, să limiteze efectele în timp ale hotărârii care se va pronunța. Potrivit Oftalma, acest lucru ar putea fi de natură să repună în discuție validitatea tuturor convențiilor încheiate de instituții private cu autoritățile publice pentru a oferi servicii de îngrijiri medicale și, în consecință, să destabilizeze întregul sistem de sănătate italian.
- 57 În această privință, trebuie amintit că numai în mod excepțional, în aplicarea principiului general al securității juridice, inerent ordinii juridice a Uniunii, Curtea poate să fie determinată să limiteze posibilitatea oricărei persoane interesate de a invoca o dispoziție pe care a interpretat-o în scopul de a contesta raporturi juridice stabilite cu bună-credință. O astfel de limitare nu poate fi admisă, conform jurisprudenței constante a Curții, decât în hotărârea care se pronunță asupra interpretării solicitate (Hotărârea din 17 iulie 2008, *Krawczyński*, C-426/07, EU:C:2008:434, punctele 42 și 43).
- 58 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 36 din prezenta hotărâre, Curtea a statuat deja că contractele privind serviciile cuprinse în anexa I B la Directiva 92/50, în cazul în care acestea prezintă un interes transfrontalier cert, sunt supuse normelor fundamentale și principiilor generale ale Tratatului FUE, din care decurge obligația de transparență.
- 59 Prin urmare, nu este necesară limitarea în timp a efectelor prezentei hotărâri.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 60 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

- 1) **Atunci când atribuie un contract de achiziții publice de servicii care intră în domeniul de aplicare al articolului 9 din Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii, astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1997, și care, în consecință, este, în principiu, supus numai articolelor 14 și 16 din această directivă, o autoritate contractantă este obligată să respecte normele fundamentale și principiile generale ale Tratatului FUE, în special principiile egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, precum și obligația de transparență care decurge din acestea, cu condiția ca, la data atribuirii sale, un astfel de contract să prezinte un caracter transfrontalier cert, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.**
- 2) **Articolul 27 alineatul (3) din Directiva 92/50 trebuie interpretat în sensul că nu se aplică contractelor de achiziții publice de servicii care intră sub incidența anexei I B la această directivă.**

Semnături